

Fellesmøte Rådgivende utvalg, Administrativt kontaktutvalg og
Midtre Nordland nasjonalparkstyre
onsdag 11. desember 2019

Tilstedeværende fra rådgivende utvalg (RU) og administrativt kontaktutvalg (AKU):
Erling Solvang (FNF og leder RU), Anette Hals (Salten friluftsråd), Pål Vinje
(Polarsirkelen friluftsråd), Roger Johansen (NordNorsk reiseliv), Jan Nilsen og
Wenche Hjelmseth (Statskog), Gerd- Bente Jakobsen (Sørfold), Thomas Sørensen
(Beiarn), Ørjan Alm (Saltdal), Hans Haraldsen (Meløy), Benny Sætermo (Nordland
nasjonalparksenter)

Tilstedeværende fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre (MNNPS):
Kjell Magne Johansen (Saltdal), Astrid Tove Olsen (Bodø), Sverre Hagen (Fauske),
Inga- Lill Sundset (nestleder, Sametinget)

Tilstedeværende fra sekretariatet:
Inge Sollund Ingvaldsen, Sigrid Elise Lium og Marius Saunders

I tillegg deltok Camilla Risvoll og Aase Kristine Lundberg fra Nordlandsforskning

Møtet startet med velkomst og introduksjon av dagens program ved Erling Solvang
og Inge Sollund Ingvaldsen før møtet tok for seg de ulike temaene for dagen.

Evaluering av rådgivende utvalg

Ordningen med rådgivende utvalg for de lokale styrene har blitt evaluert i hele landet,
sammen med erfaringer fra de siste årene er det tydelig for både MNNPS,
sekretariat, RU og AK at det er store forbedringspotensial. Styret velges for fire år av
gangen i forbindelse med fylkesvalg, sametingsvalg og kommunevalg. Kommunens
representanter velges i forbindelse med kommunevalg og det ser ut til å bli store
utskiftninger i Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Som et ledd i dette oppnevner det
nye styret nye utvalg, og det var naturlig å gjennomføre en evaluering av hvordan
rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg har fungert i den inneværende
perioden, som kan forbedres for kommende periode.

Deltagerne på møtet ble delt i fire grupper utfra hvem de representerte og fikk i
gruppearbeid diskutere ulike sider ved de ulike utvalgene

Innspill fra rådgivende utvalg

- Det er variasjon i hvor lenge de ulike medlemmene og interessene har vært
med i RU. Reiselivet har kommet mer den senere i tiden og de som driver
annen næring i nasjonalparkene (reindrift, beite, landbruk) er i liten grad
tilstedeværende. Dette er synd da det er viktig at alle interessene er med for at
deres stemme også blir hørt i rådgivende utvalg.
- Grupper som ofte savnes i RU møtene og enten bør stille opp eller få en plass
i RU: reindriften, bønder/ landbruksnæringen, reiselivsbedrifter. Er det for
hektiske hverdager og for dyrt (tid borte fra jobb) for dem å delta i møtene?
Det er bra nok at RU får dekket reise til møtene, men hva med tapt
arbeidsfortjeneste?
- Nasjonalparkene må brukes av folk på en måte som ivaretar
verneinteressene.

- Leder av RU har observert mange styremøter, men savner at RU har et rom for å dele sine innspill til saker og prosesser. F.eks. kunne RU vært gitt noen minutter på starten av styremøtene til å gi sine innspill
- Statskog er flinke til å møte i RU, men savner en direkte kontakt med styret for å diskutere saker.
- Det er viktig at også reindrifta møter i RU da det ofte er konflikt mellom reinbeiteinteressene og andre interesser
- Foreslås å etablere et arbeidsutvalg som består av grunneier, friluftslivet og reiselivet, disse kan bidra til å fungere som «innpiskere» så ikke alt havner på leder av RU
- Medvirkning er viktig for lokalt eierskap og at de lokale skal føle at nasjonalparkene forvaltes lokalt.
- RU bidrar gjerne til å oppsummere dagens møte og bidra slik at dette kan bli en styresak i starten av neste styreperiode.

Innspill fra administrativt kontaktutvalg

- Savner et tydeligere mandat der rollen til AK er formalisert og mer informasjon
 - Blant annet kjente de knapt til at de var sammenslått med RU
- Er som regel med på fellesmøtene, men har ikke vært med på noen RUmøter utenom dette
- AK vil gjerne inviteres med på befaringer, her kan de også bidra med viktig lokal kunnskap
Oppgaver og folk i kommunene skiftes, lett at innkallinger sendes feil. Pass på at kontaktinformasjon og personer er oppdatert!
- Hvem bør sitte i AK? Viktig at det er riktig rolle i kommunen utfra hva MNPS ønsker/ har behov for
- Ønskelig med bedre dialog mellom AK- representant og styrerepresentant
- Send gjerne styrepapirer i forkant av møtene slik at AK kan være bevisst relevante saker.

Innspill fra sekretariatet

- Hvordan bedre deltagelse og engasjementet på RU- møtene? Viktig at de gjøres interessante, men også relevante for alle/ flest mulig:
 - Aktuelle saker som angår mange og som føles relevant for flere
 - Faglig påfyll i en eller annen form (f.eks. forskning eller oss selv)
 - At flere har noe de kan bidra med, de får påvirke
 - Man jobber fram noe konkret sammen (workshop, temaarbeid)
- Ikke send ut møteinnkalling for tidlig, viktig å holde møtet «varmt i hodet»
- Sekretariatet må jobbe for å senke terskelen for kontakt, begge veier.
 - Bli flinkere til å inkludere i saksbehandling ved å sende saker til RU for tilbakemelding. Slik kan sekretariatet få flere innspill til saksbehandling. Mer prinsipielle saker (viltgjerde, jaktprøve ol) er godt egnet.
 - Har tider vært utfordrende at FNF ikke er omforent, hvordan forholde seg til dette?
 - Sekretariatet tester ut å sende saker til RU for tilbakemelding oftere. Sendes til hele RU.
- Sekretariatet tror RU vil fungere bedre med en flat struktur der en deltager fra sekretariatet kan ta jobben som ordstyrer/ møteleder og referent. Slik kan diskusjonen gå fritt blant partene i RU.

- Sekretariatets tanker om AK
 - Er det de riktige fagpersonene fra kommunen som sitter i AK?
 - I dag er det ofte personer med likt fagområde/ fagbakgrunn som sekretariatet som sitter i AK, vi tror vi ville fått mer igjen for å prate med andre fagområder da disse i større grad vil komplementere vår kunnskap fremfor å utfordre vårt faglige skjønn. Vil mer plan- og utvikling eller næringsutvikling være riktigere?
 - AK vil være svært viktig i arbeidet med nasjonalparkkommuner.
- Sekretariatet vil jobbe for å etablere egne møteplasser for RU og AKU og en fellesarena for begge. Totalt tre møter per år for sekretariatet, to for utvalgene.
 - Ekstra møter med utvalgene lokalt ved behov
- Ønske om å videreføre et årlig møte med «lokalt RU/ AK». Ta utgangspunkt i de etablerte referansegruppene.
- RU sitt mandat må tydeliggjøres. Har de f.eks. «vedtaksmyndighet»?

Innspill fra Midtre Nordland nasjonalparkstyre

- Vil gi honnør til RU lederen for å være «på» og ønske dialog med styret
- Leder av RU må være talsperson for hele RU. Viktig å sikre at alle interessene sine synspunkt/ innspill kommer til styret, ikke bare noen eller deler av dem
- AK er et ledd i styrets kommunikasjon inn mot de ulike kommunale administrasjonene
- Besøkstrategien har engasjert mye. Kan denne erfaringen gi råd om hvordan vi kan bedre dialogen med de ulike interessene?
- Kan de ulike befaringene som vi har brukes også til å få noen møter med de ulike interessegruppene på ettermiddagene? Her kan RU-representanten bidra med innspill til hvordan legge opp møtet med agenda. Møtet bør også være åpent for alle.
- Styret må bli mer aktivt og sette tydeligere agenda, spesielt ved befaringene.
- Kan det/ bør det vurderes å sette av en egen temadag til og om reindrifta? Der ulike utfordringer diskuteres spesielt, eget møte?
- Ved nytt kommunestyre bør man få på plass en informasjonsbolk om nasjonalparkene og arbeidet som skjer så tidlig som mulig i perioden.
- Befaringer: åpne møter som er relevant i områdene styret besøker. Dele kunnskap, skape en lokal møteplass underveis på ferden vår. Kommunene har jo også en plass og et ansvar i BS arbeidet.

Åpen diskusjon

- Erling startet med å takke for gode innspill og bidrag, men stiller seg skeptisk til om administrasjonen skal ta for stor rolle i RU/AK med tanke på demokratiet.
- Inge støtter AK i at mandatet er uklart og at dette må komme på plass. Vil antakelig også gjøre det enklere for kommunene å finne rett person (uten at sekretariatet må mene noe om det). Referansegruppene fungerer godt og vi ser hvordan dette gir bedre diskusjoner og øker relevansen for deltagerne i gruppene.

- Astrid: fem nasjonalparker og mange kommuner med lange avstander gjør det krevende å komme på møtene, men samtidig må folk kjenne sin besøkelsestid. Kanskje blir det enklere/ mer motiverende for folk å komme om den lokale relevansen øker? Støtter ideen om å bygge videre på referansegruppene. Kommunene må være PÅ dette.
- Erling: Viktig at det skilles mellom planprosessene og RU. Planprosessene følger PBL, medvirkning er her både viktig og lovpålagt. RU skal sikre medvirkning i saker og underveis. Planprosessen: der skal alle som har meningsinteresse få tilgang (el. Junkerdal saken osv.). AK er i hovedsak for at forvalterne skulle ha en person i kommunen å henvende seg til, møtes ved relevans osv.
- Wenche: styret politisk, AK er fast ansatte. Viktig for sekretariatet å ha disse. Lurt for AK å ha fellesforumet dagens RU sikrer. Stadig ulike prosesser som ruller og går, da er styret planmyndighet mens de faste rutinene rundt AK/ RU er noe annet. To ulike behov og prosesser. Utfordrende med mange ulike nasjonalparker på en plass: skaper en del irrelevant for deltagerne, kontra nasjonalparker med et styre per park. Kontakt med de lokale viktig, vektlegg dette når anledningen byr seg ved møter og befaringer rundt forbi i fylket. Det skal jobbes hardt og legges mye jobb i å skape engasjement der ute for forvaltningen med fem nasjonalparker og lange avstander.
- Inge: AK har en viktig rolle som kontaktperson ute i kommunene. Nasjonalparkkommunearbeidet er krevende og omstendig, med høy grad av involvering og samhandling. Det blir dermed enda viktigere med et forum der kommunene kan diskutere nasjonalpark/ nasjonalparkkommune og koble det med nasjonalparkene.
- Gerd Bente: kommunikasjon med kommunene viktig. Formalisering for å sikre lokal forankring: administrativt og politisk nivå. Kommunen må vite sin plass og de AK sin plass. Ønskelig at det sendes ut en oversikt over hvem som sitter i RU til kommunene. Hvem representerer de ulike organisasjonene? Det er ikke alle kommuner som blir nasjonalparkkommune, like fullt viktig med eget AK- møte for å diskutere den enkelte nasjonalpark. Naturlig at det er ulike fora å treffes på/ diskutere. Kommunene må selv få bestemme hvem de skal sende, men da må mandatet være klart.
- Erling: strukturen RU/ AK/ Styret er satt fra øvre hold, men innholdet må vi bestemme. Hvem som sitter i utvalgene ligger ute på styrets nettsider. Styrepapirer bør ut til RU/ AK. Nettsiden lite oppdatert, men grei å finne frem på.
 - Innspillene som har kommet inn fra de fire gruppene i dag sendes sekretariatet for videre behandling. De fire gruppelederne utgjør en gruppe for å følge opp saken videre mot styrebehandling. Konkret forslag til styret: lage konkrete retningslinjer/ mandat for utvalgene.
- Sigrid: alle styrepapir kan sendes til post@kommune.no, da sendes det til rette vedkommende i kommunen. Spilt inn som ønske i møte med Gildeskål og Meløy om Láhko.
- Erling: viktig at sekretariatet har oversikt over hvem som sitter i RU og AKU slik at disse personene kan få saker og annet relevant direkte.
- Det etableres en e-post gruppe for å sette sammen innspillene fra gruppene til et felles innspill til styret. Denne består av de fire gruppelederne. Erling følger

gjærne opp videre. Viktig at vi får dette til å bli et konkret innspill, men trenger ikke fysiske møter.

Deltagelse arrangement

- Inge innledet om utfordringer og problematikk rundt manglende deltagelse på arrangementer og arenaer relevant for styret.
- Velkommen inn (VI) er styrets egen konferanse, får mye skryt og er en viktig og høyst relevant lokal arena. Like fullt vanskelig å få deltagelse fra lokalkommunene og styremedlemmene.
- Samme ser vi på nasjonalparkkonferanse i regi Miljødirektoratet. Dette legges merke til og vil nok sees på nå f.eks. midler skal fordeles
- Engasjert styre/ RU/ AK viktig for lokalt engasjement og forvaltning av nasjonalparkene
- Erling: deltatt på 2 av 3 VI siste år. Veldig relevante og gode møteplasser, men tydelig for gründerne at styret/ beslutningstakerne mangler. Konkret forslag: legge årets siste styremøte til dagen etter VI. Dagene er mer enn gode nok for RU-møtet. Stort sett lokale folk, dermed er f.eks. bestillingsdialog/ tiltak relevant
- Astrid: datoene akkurat i budsjettforslaget i kommunene. Flyttes tidligere eller senere? Vanskelig å ha det midt i budsjettdiskusjonen i kommunene. Alle i referansegruppene bør få invitasjon til konferansen (for å nå bredt ut).
- Inga- Lill: kan være krevende å være borte tre dager på rad (jfr. Erlings forslag). Foreslår å sette opp deltagelse på ulike arrangement som eget punkt på styremøte: fordele hvem fra styret som deltar på hvilke arenaer.
- Wenche: nasjonale og lokale arrangement. Viktig for kompetansen at styret deltar. Engasjement for nasjonalpark viktig for styrevervene, gir representanter som ønsker å følge opp og bidra.
- Anette: invitasjonen kom i begynnelsen av november først. Det blir for sent, kalenderen er full. Viktig å sende det ut tidligere.
- Erling: dato for VI bør sees på. Ønske fra direktoratet om at ordførerne er representanter i nasjonalparkstyret, men ikke alltid de er så engasjert i nasjonalpark. RU anbefaler at styret legger et styremøte til VI og at styret deltar. F.eks. kan styremøte legges til ettermiddagen dag to (eller tre avhengig av opplegg).
- Benny: Vi ser at VI de siste årene har klart å være dagsaktuelle og relevante i valg av tema, dette er viktig for konferansen. Årets tema var attraksjon. Konferansen begynner å finne sin form og vi gjør endringer etter innspill fra evaluering internt og fra deltagerne. Konferansen oppleves som bedre enn antallet deltagere tilsier. F.eks. har miljøet i Namsskogan/ Lierne uttrykt at de ville delta, men årets konferanse kræsjet med et viktig møte i Stjørdal. Årets evaluering ikke klar, så vi tar gjerne imot tilbakemeldinger. Dialogene i konferansen må videreføres: god nettverksbygging og godt dialogrom. Vi er hele tiden på leting etter hva som er relevant og dagsaktuelt i tiden fremover. Ofte drodler vi dette over kaffekoppene på Storjord, men vi ønsker gjerne eksterne innspill på tema osv. Send det til en av oss, gjerne med en kort begrunnelse til hvorfor du ønsker dette tema.
- Kjell Magne: Eierforholdet viktig. Styret får med seg mye selv om de ikke er der. Formidling og deling av kunnskap/ erfaringer. Tidspunktet: bør nok ikke forskyves til desember. Bedre å forskyve mot oktober. Velkommen Inn

burde være oppe i styret som sak på våren. Hvilket tema ønsker vi å fokusere på i år? Kan bidra til å styrke styrets eierskap. MNNPS har eierskap til konferansen gjennom forvalterne, men ikke nok i styret.

- Erling: Meløy et eksemplarisk eksempel på deltagelse. Konferansen gir mange dialogrom og konkrete diskusjoner.
-

RU stemte over Erling sitt forslag og ble enige om å spille inn forslaget om å legge RU-møte + styremøte til neste års Velkommen Inn.

Parkas:

Camilla Risvoll og Aase Kristine Aasen Lundberg fra Nordlandsforskning presenterte kort PARKAS prosjektet (<https://www.niku.no/prosjekter/parkas/>) der Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er et av studieområdene. Fra nettsiden til prosjektet: «*Vi skal utforske hvordan naturmangfold, kulturhistoriske verdier og andre miljøgoder kan forvaltes på en helhetlig måte som bidrar til å oppnå politiske mål om et bærekraftig samfunn gjennom grønn omstilling.*»

Det var stor enighet om at dette prosjektet var relevant for både styret, RU og Norland nasjonalparksenter. Forskerne ønskes tilbake for en større presentasjon av prosjektet og resultater når det nye styret er konstituert. Dette kan være et aktuelt tema på skoleringsdag.

Skoleringsdag for både RU og styret

Inge introduserte kort om hva skoleringsdagen er og hva som er planlagt i 2020 når nye styrer er på plass. Skoleringsdagene gir styret viktig kunnskap om områdene de skal forvalte og hvilken rolle de har som et lokalt forvaltningsstyre. Det er planlagt tre samlinger på ulike datoer i Nordland:

- Helgeland sør, MNNPS og Vesterålen- Lofoten

RU må spille inn hvilke datoer som passer for dem. Erling spilte inn at det ikke er noe i veien for at flere styrer møter også på samlingen i midtre Nordland dersom det er behov. *I etterkant av møtet er datoen for skolerings-/ opplæringsdatoer for styret satt til 4. og 5. mars 2020.*

Viltgjerde langs jernbanen

Jan Nilsen introduserte om Statskog sin rolle som forvalter av felleskapets verdier, bakgrunnen for at det nå skal settes opp viltgjerder langs jernbanen og Statskogs bekymring for om konsekvensene ved å sette opp gjerdet er tilstrekkelig utredet.

Etter introduksjon ble det åpnet for debatt, hovedtrekk:

- Det har vært et langtekkelig arbeid for reindrifta å få opp disse gjerdene. Påkjørsel av rein langs jernbanen er en stor utfordring. Viktig at det ikke settes i gang nye prosesser nå som forsinker oppsett av gjerdet.
- Viktig at konsekvensene av gjerdet blir ordentlig utredet, det er spesielt stor bekymring knyttet til friluftslivets interesser og om disse blir ivaretatt. Fører gjerdet til utestengelse fra naturen?
- MNNPS er sammen med kommunen premissgivere og de som kan sette krav om avbøtende og fysiske tiltak. MNNPS bør vedta samme rekkefølgebestemmelse som Saltdal kommune på morgendagens styremøte. Begge parter må tørre å sette krav til BaneNor og ivareta de ulike interessene.
- Det ble arrangert et stormøte på Storjord om saken der flere av de samme interessene som sitter i RU var representert. Dette opplevdes som et godt møte der saken ble godt oppsummert.

- Ved tillatelse til å sette opp de første gjerdene ble det satt krav om evaluering. Hva sier evalueringen? Er det reflektert og justert etter erfaringer eller settes det nå opp flere gjerder på samme vis?

Status forvaltningsplaner

Inge og Sigrid presenterte kort status for forvaltningsplaner og besøksstrategier.

Junkerdal:

Hovedfokus har vært på å få ferdig besøksstrategien, mål om å få sendt denne ut på høring tidlig i 2020. Hovedinnfallsporene er lagt til der det allerede er etablert næringsliv, noe RU syntes var et godt og riktig grep.

Saltfjellet- Svartisen:

Sprikende interesser innenfor reindrifta gir noen utfordringer, hvilke områder er viktigst til hvilke tider? Reindrifta trekkes frem som en viktig lokal næring.

Tilretteleggingen må ikke gjøres slik at den ødelegger for reindrifta. Innspill om å merke stier i sesong med informasjon om å vise hensyn, vurdere å stenge/ legge om ruter deler av året?

Saltfjellet- Svartisen er viktig for friluftslivet og gjennom referansegruppa må man finne løsninger som fungerer for både reindrifta og friluftslivet. Tamreindrift er i liten grad tatt med i veilederne til besøksstrategiarbeidet, noe som gir MNNPS noen utfordringer i å finne de riktige løsningene.

Láhko:

Det jobbes med forvaltning plan og besøksstrategi. Ulike årsaker har ført til at arbeidet er startet litt på nytt i 2019. Gjennomført åpent informasjonsmøte med god deltagelse og etablert referansegruppe.

Rago:

Besøksstrategien er godkjent og målet er i hovedsak å håndtere besøket som allerede er, uten å øke det. Noe som kan bli en utfordring i dagens bildebaserte verden. Sørfold jobber for å skjerme lokalbefolkningen for belastningen besøket kan gi, blant annet ved å betale Øyra camping for toalett og turistinfo. Kom innspill om å flytte utkikkspunktet nærmere veien? Mange tror jo de er i nasjonalparken i det de krysser veien. Kanskje kan også parkeringsplassene legges lengre ut?

Sjunkhatten:

Besøksstrategien har vært på høring og skal sendes inn til Miljødirektoratet for endelig høring.

Tiltak 2019 og 2020 ble gjennomgått, uten store innspill.